

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ปัญหาหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และธุรกิจ ก็คือ ทำอย่างไรจึงจะวัดอำนาจซื้อของเงินตราได้ โดยปรกติทั่วไปราคาสินค้าแต่ละชนิดมักจะมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงในแบบเดียวกัน แต่จะเห็นได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าแต่ละชนิดก็แตกต่างกันไป ในบางขณะที่ราคาสินค้าส่วนมากสูงขึ้น สินค้าบางชนิดอาจมีราคาลดต่ำลง หรือ ราคาสินค้าส่วนมากลดต่ำลง แต่สินค้าบางชนิดอาจมีราคาสูงขึ้นได้ เป็นการยากที่จะเห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าทั่วไปในวงการธุรกิจได้ จึงจำเป็นต้องทำ เครื่องวัดค่าทางสถิติขึ้นอย่างหนึ่ง เรียกว่า เลขดัชนี เพื่อช่วยให้สามารถเห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของราคาสินค้าทุกชนิดรวมกันได้ทันที

ปัจจุบันนี้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นภาคที่กำลังมีการเร่งพัฒนา เศรษฐกิจ เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้นทัดเทียมกับภาคอื่น ๆ ในการพัฒนานี้ข้อมูลสถิติต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ ย่อมมีความสำคัญ และมีบทบาทในการดำเนินงานดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เป็น เครื่องมือวางแผนนโยบายทาง เศรษฐกิจแห่งชาติ และเป็นมาตรการสำหรับวัดผลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ดัชนีราคาถือเป็น เครื่องมือทางสถิติที่สำคัญอันหนึ่ง ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากผลการพัฒนา เศรษฐกิจดังกล่าว

ดัชนีราคาโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ ดัชนีราคาขายส่งและดัชนีราคาขายปลีก ซึ่งรวมถึงดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ด้วย ดัชนีราคาผู้บริโภคใช้วัดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ยของราคาสินค้าและบริการที่ครอบคลุมประเภทที่มีรายได้เป็นค่าจ้างหรือเงินเดือน ใช้กันเป็นประจำ ในปัจจุบันนี้ดัชนีราคาผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหน่วยงานที่ทำอยู่ คือ กองระดับราคา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ แต่ได้ทำเฉพาะในเขตเทศบาลเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงได้หาดัชนีราคาผู้บริโภคนอกเขตเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดทำมาก่อน

1.2 วัตถุประสงค์

1) ต้องการหาดัชนีราคา ผู้บริโภคเฉพาะหมวดอาหารนอกเขตเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2520 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2523 เมื่อกำหนดให้ข้อมูลเดือนเมษายน พ.ศ. 2520 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2521 เป็นข้อมูลของปีฐาน โดยใช้วิธีการคำนวณหาดัชนีราคาต่างกัน 5 วิธีคือ

1.1 วิธีของ Laspeyres (L)

1.2 วิธีของ Paasche (P)

1.3 วิธีของ Fisher (F)

1.4 วิธีเฉลี่ยแบบเลขคณิตระหว่างวิธีของ Laspeyres และวิธีของ Paasche (I)

1.5 วิธีปรับเลขดัชนีระหว่างวิธีของ Laspeyres และวิธีของ Paasche (I_0^*)

2) เปรียบเทียบดัชนีราคาผู้บริโภครวมเฉพาะหมวดอาหารที่ใช้วิธีต่าง ๆ

3) ทดสอบความแตกต่างระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภครวมเฉพาะหมวดอาหารนอกเขตเทศบาล และในเขตเทศบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4) ทดสอบความแตกต่างระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภครวมเฉพาะหมวดอาหารนอกเขตเทศบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับภาคตะวันออก

5) หาร้อยละของค่าใช้จ่ายของการอุปโภคบริโภคในแต่ละหมวด โดยแบ่งออกเป็นหมวดอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หมวดเครื่องนุ่งห่ม หมวดเคหสถาน หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล หมวดพาหนะและบริการขนส่ง และหมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1) กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ครอบครัวที่อยู่นอกเขตเทศบาลในเขตเศรษฐกิจที่ 1, 2, 3, 4 ซึ่งถูกเลือกให้เป็นผู้บันทึกราคาของสินค้า ปริมาณของสินค้า และค่าบริการต่าง ๆ ลงในสมุดบัญชีฟาร์มของฝ่ายบัญชีฟาร์ม กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2520 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2523

สำหรับจังหวัดที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ และจำนวนครอบครัวตัวอย่างของแต่ละ

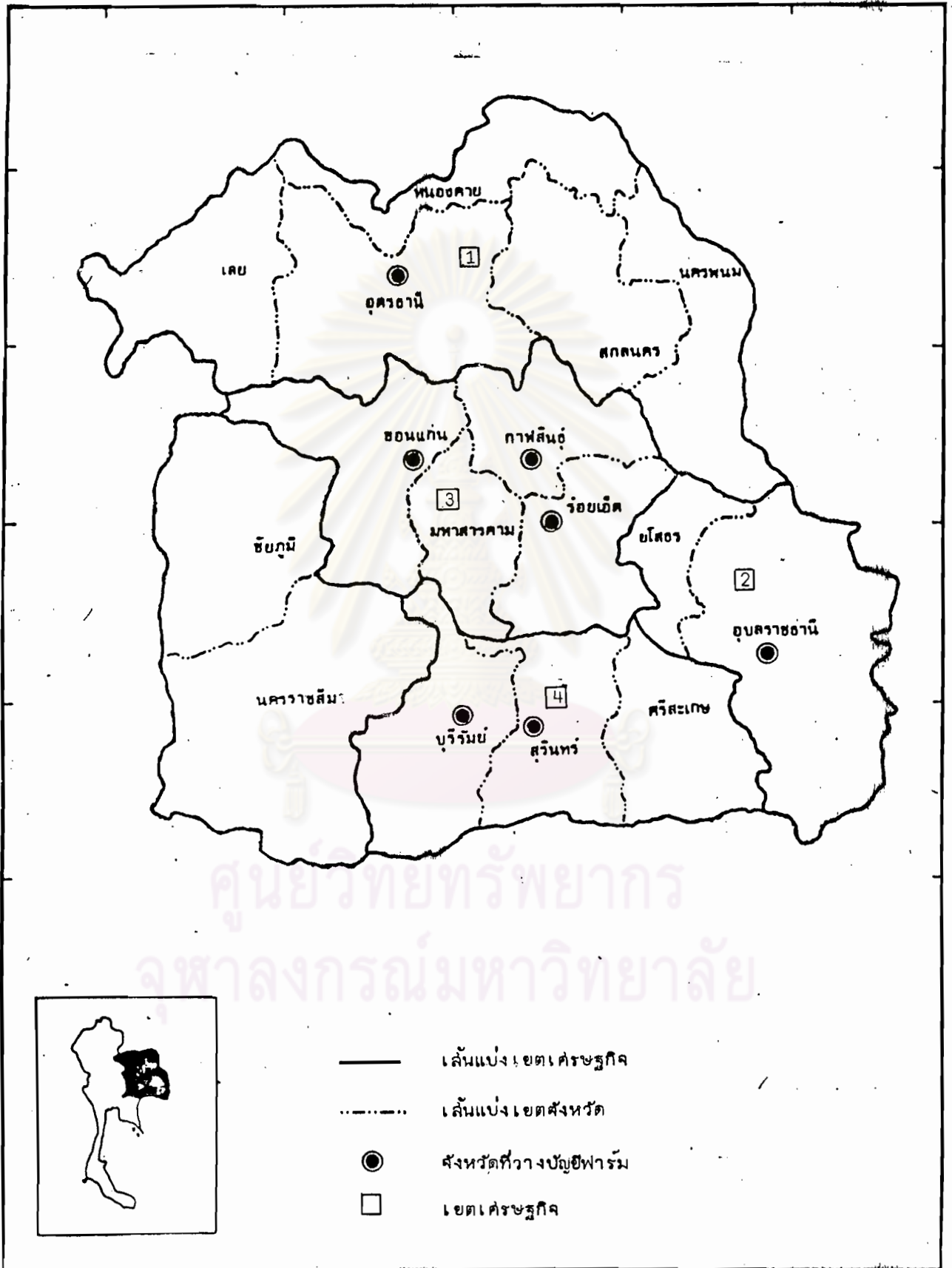
จังหวัด เป็นดังนี้

เขต เศรษฐกิจ	จังหวัดที่วางบัญชีฟาร์ม	จำนวนครอบครัวที่บันทึก สมุดบัญชีฟาร์ม		
		ปีการเพาะปลูก		
		2520-2521	2521-2522	2522-2523
1	อุดรธานี	19	19	19
2	อุบลราชธานี	20	20	20
3	ขอนแก่น	17	21	23
4	กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ สุรินทร์	20	20	19

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 1 ภาพแสดงจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่วางบัญชีฟาร์ม

ปีงบประมาณ 2520-2523

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณหาดัชนีราคาผู้บริโภค เฉพาะหมวดอาหารนอกเขตเทศบาล ภาครตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้ข้อมูลตั้งแต่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2520 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2523 โดยที่

ข้อมูลปี พ.ศ. 2520-2521	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากเดือนเมษายน พ.ศ. 2520 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2521 ซึ่งข้อมูลในช่วงเวลานี้จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน
ข้อมูลปี พ.ศ. 2521-2522	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากเดือน เมษายน พ.ศ. 2521 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2522
ข้อมูลปี พ.ศ. 2522-2523	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2522 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2523 โดยที่ข้อมูลเดือน เมษายน และ พฤษภาคม ขาดหายไป ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้

3) จำนวนรายการสินค้าที่จะนำมาหาดัชนีราคานั้นได้คัดเลือกจากรายการสินค้าต่าง ๆ ที่ครอบคลุม นอกเขตเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบริโภคเป็นประจำ และเป็นรายการสินค้าที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประชาชนในภาคนี้ จำนวน 80 รายการ ดังรายละเอียด ที่แสดงไว้ในบทที่ 3

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

1) ข้อมูลเกี่ยวกับราคาสินค้า และปริมาณของสินค้า ที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค ตลอดจนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าบริการต่าง ๆ ในแต่ละ เดือนของแต่ละครอบครัวที่ตกเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างได้จากสมุดบัญชีฟาร์มของกองวิจัย เศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2) ข้อมูลเกี่ยวกับ ดัชนีราคาผู้บริโภคเฉพาะหมวดอาหารในเขตเทศบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาจาก กองระดับราคา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1) ดัชนีราคาผู้บริโภคที่ได้จะเป็น เครื่องมือที่สำคัญของหน่วยงานรัฐบาลในการประเมินความเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายของประชาชนนอกเขตเทศบาล ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ และการครองชีพของประชาชนนอกเขตเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) หน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงาน เอกชนสามารถนำดัชนีราคาผู้บริโภคไปใช้ในการพิจารณา ปรับปรุงเงินเดือน อัตราค่าจ้างแรงงาน โดยพิจารณาจากการขึ้นลงของดัชนีราคาผู้บริโภค

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย